

УДК 37.011.33+130.2

Благініна Світлана Вікторівна
кандидат педагогічних наук, доцент
заступник декана факультету іноземних мов
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна
blaginasvitlana@gmail.com

АНАЛІЗ ЗЛЕТІВ І ПАДІНЬ ОСВІТИ І НАУКИ НІМЕЧЧИНИ В ОПТИЦІ ВИБОРУ ПАРАДИГМ ДЛЯ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті продовжений аналіз дослідження причин і наслідків виникнення і розвитку з німецьких земель релігійної Реформації, яку ми вважаємо одним з головних чинників прискорення руху всієї Західної Європи до становища світового лідера, яке раніше належало Китаю. Мета дослідження – проаналізувати на основі новітньої наукової інформації особливості формування німецькомовної частини індоєвропейського світу та виявити ті вирішальні фактори впливу, які зумовили рух німців до Реформації і подальших загальноновідомих успіхів. Методи дослідження: історичний. Звернута увага на те, що ще в долітописні часи у ролі локомотивів цивілізаційного прогресу у західній частині Євразії виступали нащадки винахідників землеробства, серед яких особливо великий внесок (одомашнення коня, винахід колеса та ефективної металургії міді) належить пращурам українців з теренів Трипілля і Великого Трипілля. Автор робить наголос на еволюції світоглядних, релігійних та інших парадигм на теренах Німеччини після розпаду Священної Римської імперії, які визначили розвиток нації на наступні сотні років. Підкреслено релігійні та філософські парадигмальні витоки тих унікальних рис культури та освіти, які впродовж XIX ст. вивели Німеччину на позицію наукового й технологічного лідера світу. Досліджено конкуренцію кількох важливих парадигм в освіті сучасної Німеччини і наведено висновки з німецького досвіду для України.

Ключові слова: історія освіти, вища освіта, Німеччина, Реформація, протестантизм, етика праці, якість освіти

Вступ. Існує виразна аналогія між розвитком лінії життя кожної особи та еволюцією народів і націй в аспектах впливу подій на їх початковій стадії – імпресингу, нещастя і катаклізмів. Дослідивши період Реформації, ми розширили межі аналізу і помітили надходження в останні роки великої хвилі цілковито несподіваних відкриттів в археології, антропології та в тих точних науках, які вивчають людину ([3; 2] та ін.). Розуміння сучасності виявляється значно глибшим, якщо врахувати подібну новітню інформацію, яку ми вважаємо виключно корисною для освітян України та всіх співгромадян. Звернемо основу увагу на ті елементи спорідненості між німецьким та українським народами, яких не могли помітити раніше через брак відкриттів. Це ми вважаємо особливо корисним, адже Федеративна Республіка Німеччина (надалі – Німеччина) розвивається успішніше від інших держав Заходу і вже стала головною опорою Європейського Союзу, частиною якою так прагне стати й Україна. У даному контексті Указ Президента України №357/2016 «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації» є своєчасним і корисним [7], шкодуючи про те, що несприятливі для мирних наукових досліджень умови неоголошеної комбінованої війни Росії проти нашої Вітчизни не дали змоги перетворити тему «500 років Реформації» в пропульсивний культурний і політичний фактор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незаперечним є факт загострення тих труднощів, які зазнала наша держава після відновлення незалежності в момент пошуку свого місця в світовому розподілі праці й обміну різними виробами. Світ не просто «не чекав нас» і не запропонував підтримку, а створив додаткові перешкоди тим, що несподівано поринув у вир глобальних криз і негараздів, який фахівці з синергетики визначають як «точка біфуркації». Так, теоретики розвитку надскладних систем називають момент започаткування не трьох (характерних для казок) шляхів, а незрівнянно більшої кількості можливих траєкторій подальшого цивілізаційного розвитку, які через їх множинність і вплив наукових відкриттів неможливо передбачити на тривалий період. Вкажемо, що кілька відомих у світі спроб подібних

прогнозів ([1; 5] та ін.) зазнали фіаско саме через ігнорування можливості несподіваних явищ – розпаду СРСР (це не врахували французи), стрімкого розвитку Китаю до рівня єдиного серйозного суперника США (ця помилка характерна для американських науковців).

Варто відзначити, що в Німеччині особливо успішно проаналізували всі сучасні події й обрали найкращий для країни шлях економічного і політичного розвитку. Українські педагоги зі зрозумілих причин недостатньо цікавляться цим феноменом, досліджуючи переважно стан і еволюцію освітніх систем США, Великобританії, Франції і великих держав Сходу, тому кількість дисертацій з німецької тематики незначна і зменшується, якщо порівнювати з 1990-ми роками.

Мета дослідження – проаналізувати на основі новітньої наукової інформації особливості формування німецькомовної частини індоєвропейського світу та виявити ті вирішальні фактори впливу, які зумовили рух німців до Реформації і подальших загальноновідомих успіхів.

Завдання дослідження полягають у пошуках головних причин незаперечних наукових, освітніх, культурних та економічних успіхів німецького народу в XIX столітті, доведенні факту глибокої спорідненості між німецьким та українським народами як частинами великої індоєвропейської сім'ї, дослідженні характерної зміни освітніх та інших парадигм на теренах Німеччини, які зумовили і успіхи, і невдачі цієї країни. Ми сподіємося використати отримані результати для формування уточненої парадигми освітньо-культурного розвитку України в XXI столітті.

Серед **методів дослідження** основним є історичний, але модифікований з врахуванням тих новітніх даних, які за допомогою точних наук вже накопичили археологи. Нові факти з цієї сфери примушують поновому трактувати головні віхи минулих тисячоліть й більш ефективно використовувати методи синергетики, філософії, соціологічних і психолого-педагогічних наук.

Виклад основного матеріалу. Слід зауважити,

що обсяг новітніх відкриттів ще недостатній для цілком точного відтворення дат та місць формування попередників тих народів, яких ми зараз називаємо «німцями», «французами», «росіянами» чи «українцями». Та подібних фактів все ж цілком достатньо для уведення поняття «нооісторія» [4] як сукупності точних датувань з генетичним дешифруванням викопних решток – і нових, і розміщених у сховищах та музеях. У даній статті обмежимося лише вказівкою на їх швидке накопичення і великий внесок в ці досягнення науковців Німеччини.

Наведемо приклад одного з відкриттів, що зрушує всі підвалини попередніх уявлень про початки індоєвропейської цивілізації: дослідження кільцевих сакральних споруд на сході Туреччини. Розкопки горба Гьобеклі-Тепе, важливість якого першим відкрив німецький археолог Клаус Шмідт (1953–2014), навіть визнані найвагомішим досягненням світової археології в 2017 році. Добре, що подібні дослідження привернули увагу українських фахівців [3]. Нам дуже важливо вказати на той факт, що знахідки у Туреччині у точності відтворюють ідею Стоунхенджа та інших подібних астрогеодезичних конструкцій, що були важливими для племен з протоаграрним чи аграрним способом життєзабезпечення.

Перші храми-обсерваторії в Гьобеклі-Тепе з'явилися ще 13 тисяч років тому, а коли їх будівельники через тисячі років стали розселятися на Захід і Схід, то старанно засипали свої творіння у намірі захистити їх від нерозумних варварів і зберегти для вічності. Цілком можливо, що серед цих людей були пращури землеробської частини українців і німців, адже відповідні гени зустрічаються і серед сучасного населення обох країн.

Особливе значення серед інших новітніх фактів з нооісторії слід надати тому, що майбутні «німці» одразу пішли ближче до Атлантики й досягли теренів Німеччини 7-8 тисяч років тому, потіснивши місцевих мисливців. Пращури українців до того часу устигли заселити дельти Дунаю, Дністра і Дніпра, а після заповнення Чорного моря солоною водою з Мармурового моря змушено переселитися на північ і генетично злитися з мисливцями-аріями, сформувавши народ і цивілізацію Трипілля. Відкриття 2005–2015 років засвідчили, що підвалини індоєвропейського світу і відомої усім мовної сім'ї заклали наші пращури в процесі розширення Трипілля у велику економічну зону «Великого Трипілля» (пропозиція назви належить К.Корсаку) між Карпатами і Західним Сибіром.

У період IV–II тисячоліть до н.е. на вказаних теренах відбулося одомашнення коня і його використання в рільництві, винайдення колеса і створення ефективного у степах гужового транспорту, виявлення практично невичерпного родовища багатих мідних руд на півдні Уралу та велике удосконалення процесу плавлення і обробки металів. Швидко надходять усе нові датування й докази того, що з Великого Трипілля посланці усіх тогочасних народів запозичували назви речей і технологій, які й сформували основний блок слів і понять, що становлять загальновідому спільність в індоєвропейській мовній родині. З часом на культурно-цивілізаційне поширення наклалися набагато гірші явища, зумовлені розпадом Великого Трипілля після утворення кількамісячної «пилової зими» унаслідок вибуху вулкану на острові Санторін в Егейському морі.

Зникнення з небосхилу Сонця викликало міграцію населення Великого Трипілля. Східна частина полишила і шахти, і ферми й переселилася в Персію та Індію (це усім відомий «похід арій»). Дуже ймо-

вірно, що частина великотрипільців з теренів України двома потоками обійшла Карпати і створила основу майбутніх південних і північних слов'янських народів. Як відомо, слов'янський світ дістався Ельби, багато поселень у Східній Німеччині мають «наші» за звучанням назви, та й серед німецьких прізвиськ чимало подібних до старовинних українських. У подальшому ті з наших прашурів, хто не покинув Вітчизну, довго страждали від багатьох навал «кіннотників» зі Сходу, але все ж не відмовлялися від чорноземів, хоч і змістилися на північ й розпочали захищатися мало ще дослідженими Змійовими валами.

Не будемо розглядати перебіг подій з часів утворення Київського та інших князівств через їх відомість, а повернемося до розвитку подій на німецьких землях. Адже зі зрозумілих обставин вони опинилися на північній окраїні успішної в багатьох аспектах Римської імперії. Сталося так, що героїчний опір німців навалі римських легіонів виключив їх вступ в склад імперії, оскільки вони визнали свободу ціннішою від очевидних культурних та економічних переваг від запозичення римських технологій та інших досягнень. Вони пізніше дісталися народам Середземномор'я, які й стали розвиватися швидше від інших.

Тогочасною точкою світової культурної та економічної біфуркації ми вважаємо зникнення Візантії й повне припинення будь-яких контактів Європи з Китаєм та Індією. Зникла дуже вигідна для усіх учасників і сформована за тисячі років система обмінів товарами та культурою (вважаємо, що новітні факти з нооісторії свідчать про те, що «шовковий шлях» діяв не півтори-дві тисячі років, а удвічі довше). Є ймовірно, що саме ця подія негативно вплинула не тільки на європейців, але й на Китай, який завдяки «шовковому шляху» мав розширене світоглядне бачення та усвідомлював, що він став не тільки «центром», а й технологічним лідером світу. На початку XV ст. він мав великий морський флот з сотень вітрильників, що у різному складі здійснив сім великих експедицій аж до Африки і морів Близького Сходу. А от надалі, як можна припустити, переконавшись у неможливості відновлення активної торгівлі з Європою і Північною Африкою, китайці відмовилися від експансії і на сотні років майже заклали у технологічному розвитку, задовольняючись уже досягнутим раніше.

Розташовані на західній окраїні Римської імперії молоді Португалія та Іспанія сповна використали спадщину досягнень Римської імперії. Вони на той час мали досвід не тільки мореплавання, а й діяльності університетів та інших навчальних закладів, що й допомогло здійснити так звані «великі географічні відкриття», створити перші колоніальні імперії й подати цим приклад іншим колонізаторам - Нідерландам, Франції і Великобританії. У гіршому становищі опинилися німці. Якби не вплив Гольфстріму, клімат їх біднуватих земель був би подібним до клімату Уралу. Це ми й вважаємо головною причиною того, що німці помітно відстали від усіх південних європейських народів у розвитку письменності та поширенні серед громадян вміння читати і писати.

Світоглядно-культурним фундаментом появи і розвитку сучасної системи освіти Німеччини слід вважати процес, який отримав назву «Реформація» – бурхливі події у лоні католицької церкви, що неоподільно визначала релігійні погляди німців та інших народів Західної Європи. За тисячоліття з моменту отримання «офіційного» статусу християнське вчення на тих європейських землях, що були весь цей час захищені Візантією від нашестя ісламістів, перетворилася не лише в «систему духовності», а в цілком

матеріальну і впливову ієрархічну структуру, яка піклувалася і про душі мирян, і про власне благополуччя. Вирішення другого завдання можливе лише у разі надходження від селян і ремісників продуктів їхньої праці, адже серед професійних духовників все менше і менше ставало тих, хто сам себе забезпечував їжею і надавав пастирські послуги усім і безкоштовно. Тому за століття розвитку католицизму «церква» стала грандіозною міжнародною установою на чолі з римським папою, яка мала багато рівнів і залучала на них усе більше і більше професійних посередників між мирянами і Богом. За кожен свій порух і жест вони чекали оплати, переконуючи селян і ремісників, що тільки так і можна рятувати свою душу і сподіватися на її кращу долю після смерті.

Так поступово зростав розрив між церквою і мирянами. Особливо несправедливим став розподіл багатств у Німеччині, де формування індустрії книгодрукування у середині XV ст. створило передумови для масового поширення Біблії та інших видань і текстів. Тому серед німців виникло бажання «повернутися до витоків» і добровільно об'єднатися навколо вчення Ісуса Христа. Нова релігійна парадигма виходила з переконання у тому, що благочестя полягає не в слухняності перед жадібними попами, а у справжній і глибокій набожності, єдиним і надійним джерелом чого є «Закон Божий» і «Святе Письмо». Отже, реформатори, лідером яких виявився німець Мартін Лютер (1483-1546) з його відозвою (на латинській мові) від 25 жовтня 1517 року, запропонували і стали обстоювати антиавторитарну концепцію церкви, яка повинна була обходитися без професійно-ієрархічного духовенства.

Як відомо, радикально-реформаторські погляди викликали більш ніж неприхильне ставлення з боку римського папи. Ворожість додатково посилювалася тим, що протестанти запропонували категоричну заборону байдикування і вимогу вславлення Бога через продуктивну працю на користь себе, рідних і громади. Кожен «справжній християнин» *зобов'язаний був особисто читати Святе Письмо* і переконатися в тому, що саме сказав у ньому Бог. Досить швидко вміння читати стало розглядатися як ознака «справжнього християнина», який піклується про використання того спадку, який полишив Христос та всі інші джерела Слова Божого.

Посилення світської ієрархічності в Німеччині і процес злиття князівств супроводжувався, як пропонував М.Лютер і його прихильники, *розвитком освіти на основі її державної організації* та включення у навчальні плани шкіл того, що можна назвати «елементами релігійних учень». Хоч колись нових освітніх поглядів виявилася «найбільш протестантська» Саксонія, пізніше лідером на німецьких землях стала Пруссія, з якою найчастіше і пов'язують створення «класичної німецької гімназії» та дуже успішної системи освіти.

Пруссія перебувала під владою «освічених» монархів, які вважали більш доцільним кероване ними ж навчання всіх дітей і молоді, а не утримання їх у мороці незнання чи на рівні читання по складах. Вони, звісно, не заперечували проти тих загальних поглядів, які пропонувала реформована і підпорядкована їм церква: доля людини визначена в час її земного буття наперед Вищою Силою. Хоч кожна особа є «природно і безповоротно гріховна», але своєю індивідуальною активністю вона може наблизитися до спасіння (чи й досягти його), якщо буде діяти раціонально і за 10-ма заповідями.

На наш погляд, саме ці морально-етичні і світоглядно-духовні основи і були закладені в систему

народної освіти Німеччини в часи Реформації, зміцнювалися пізніше через винайдення і використання парадигми неогуманізму і в своїх головних аспектах продовжують визначати головні особливості системи освіти сучасної Німеччини. Німці й досі згодні з припустимістю диференціації учнів ще у віці 10 років, бо це не суперечить вченню реформаторів про вищі визначальні чинники шляху людини в її бутті. Реформована релігія виразно акцентувала принцип *інтелектуальної й моральної автономії особистості*. Від кожного християнина вона чекала «пробудження розуму в людині», тому що віра, як запозичені від когось уявлення чи пророцтва, не містить у собі ніякої запоруки істинності. Реформація проголошувала *«діяльнісну віру»*, формування якої йде через свідоме і тривале ознайомлення з Біблією, через міркування, глибоку рефлексію, через зусилля власного інтелекту.

«Реформаторський нюанс» припав до смаку і більшості керівників тогочасних німецьких держав, адже він виправдовував їх вимогу до своїх підвладних вивчати природні і штучні матеріали та використовувати їх в щоденному житті і під час створення засобів нападу і оборони. Воєн у той час було аж надто багато – досить пригадати засновану на релігійних протиріччях 30-річну бійню 1618-1648 років, що торкнулася практично всієї Європи й проходила саме у Німеччині, в багатьох землях якої вижило менше третини населення. Тому не дивно, що дуже високо цінувалося ремісництво та увес інженерно-технологічний прогрес. Саме він став у Німеччині основою позитивних сподівань, що зумовило спершу створення спеціалізованих воєнних вищих закладів, а пізніше (1810 р.) – винайдення кращої й цілком успішної навіть зараз моделі «берлінського дослідницького університету».

Поширення цієї моделі зумовило прискорений розвиток наук і технологій у Німеччині, перетворення держави у світового лідера і вихід німецької мови на позицію міжнародної. На початку XX ст. німецькі наукові часописи вважалися кращими у світі, адже публікація в них миттєво робила молодого науковця відомим у світовому співтоваристві.

Полишимо поза аналізом помилковий вибір німцями політичних парадигм та їх активну участь в організації аж двох світових війн, поділ Німеччини на дві частини з різним соціальним устроєм, які тривалий час змагалися між собою. Лише наприкінці XX ст. зникнення Радянського Союзу дало можливість відновити цілісність Німеччини й отримати шанси для прискорення наукового та освітнього прогресу.

З проведеного аналізу ми робимо висновок, що німецький народ і його керівники створювали та удосконалювали власну систему виховання і навчання унікальним чином і для досягнення власних цілей з повагою до головних засад протестантського світогляду і постійного вдосконалення задля задоволення кадрових і професійних вимог економіки і виробництва даного періоду та інтервалу найближчих років. Світ визнає успіхи німців, відзначаючи насамперед високий професіоналізм випускників навчальних і фахових закладів усіх рівнів.

Та через недосяжність ідеалу і змінність технологій німці постійно вдосконалюють свою систему освіти, вдало обираючи пріоритети для концентрації фінансових та людських ресурсів. Траплялися і помилки, коли тактичні завдання оцінювалися як стратегічні. Прикладом є політика залучення зарубіжної робочої сили не з християнського, а з мусульманського світу. Їх розглядали як тимчасових гостей, а натомість вони стали постійним та усе більш впливо-

вим фактором. Створена для теоретичного пояснення цієї ситуації наукова гіпотеза «мультикультурного суспільства» виявилася хибною, що й визнали керівники Німеччини. Там зникли мрії про тихе життя в «мультикультурному суспільстві». Німці формують усе досконалішу систему правничих, культурних та освітніх впливів на прибульців з метою досягнення, як мінімум, не надто конфліктного співжиття й формування такої економіки, яка б достатньо успішно використовували і німецькі, і «зарубіжні» руки і голови. За словами освітніх урядовців, в сучасній Німеччині працюють не тільки мільйони іммігрантів з Близького Сходу і Африки з невисоким рівнем освіти, а й кваліфіковані фахівці. У системі вищої освіти Німеччини в 2015 р. науковців-іноземців рівня PhD і вище було понад 43 тис. осіб, серед яких виявилось аж 3 100 професорів. Багато з них прибули у Німеччину з України.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Висловимо нетрадиційне міркування, яке полягає в тому, що іммігрантська хвиля в своєму світоглядно-парадигмальному деструктивному впливі все ж поступається західному потоку, який ми назвемо «соціально-ліберальним». З його численних проявів виділимо тільки три – пропаганду перенесення в освітню сферу взірців американського способу життя і активне вславлення аномальних шлюбів за участю одостатєвих осіб.

Перша тенденція помітна насамперед у поширенні академічного ступеня бакалавра, тобто диплому, якого ніколи не існувало в системі вищої освіти Німеччини. Його введення вимагають ініціатори і прихильники Болонського процесу, а на думку прак-

тично всіх роботодавців Німеччини навчальний план для бакалаврів настільки короткий і теоретичний, що у результаті з ВНЗ виходить «напівфахівець», яких вони мають з надлишком завдяки появі імміграційної хвилі. Тому Німеччина виразно повільно виконує головну вимогу Болонського процесу – перехід на академічні ступені бакалавра, магістра і PhD. Німці з ідеї цього процесу використовують тільки те, що вважають безсумнівно корисним для себе. Ми пропонуємо освітнім керівникам України використати німецьку практику уведення тільки доцільних інновацій.

Другим проявом є перенесення американських взірців у Німеччину через перетворення всієї системи освіти в структуру для надання «освітніх послуг». У даний момент на теренах Німеччини йде активна боротьба з цим небажаним нашестям, а тому результати цих змагань визначити важко. На нашу думку, вони залежатимуть від розвитку подій у усьому Європейському Союзі.

Третій потік негативних «західних тенденцій» – вславлення осіб з неприродною соціальною орієнтацією. Німеччина в цьому питанні не є лідером в ЄС, але інші держави все категоричніше вимагають від України законодавчої підтримки осіб «невизначеної статі». Науковці надали цілком незаперечні докази того, що в аномальних родинах зростають особи з різноманітними збоченнями, які не бажають і не можуть стати розвиненими та ефективними членами складних сучасних суспільств. Ми пропонуємо використати подібну інформацію в системі освіти та в законодавчих структурах для захисту всього українського народу й забезпечення його світлого майбутнього.

References

- Gaudin, Th. (1990). *2100 récit du prochain siècle*. Paris, Éditions Payot [in French].
- Narari, Y. (2014). *Sapiens. A Brief History of Humankind*. London: Harvill Seeker.
- Korol, D.O. (2015). H'obekli-Tepe i Norte-Chiko – strukturnyy monumentalizm ta prototsyvilizatsiyni proyavy dokeramichnykh suspilstv [Gobekli-Tepe and North-Chico – structural monumentalism and protocivilizational manifestations of pre-ceramic societies]. *Magisterium. Kulturolohiya [Magisterium. Culturology]*, 59, 66-77 – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_kul_2015_59_16 [in Ukrainian].
- Korsak, K.V. (2017). Vstup u nooistoriyu i nova Ukrayinska natsionalna ideya – XXI stolottya [Introduction to noohistory and the new Ukrainian national idea – XXI century]. *Humanitarian Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 68, 68-77 – URL: <http://vestnikzqia.com.ua/article/download/94386/90152> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezidenta Ukrainy №357/2016 «Pro vidznachennya v Ukraini 500-richchya Reformatsiyi» [Decree of the President of Ukraine No. 357/2016 «On the commemoration of the 500th anniversary of the Reformation in Ukraine» – URL: <http://www.president.gov.ua/documents/3572016-20423> [in Ukrainian].

Список використаної літератури

- Gaudin Th. 2100 récit du prochain siècle. – Paris : Éditions Payot, 1990. – 600 p.
- Narari Y. Sapiens. A Brief History of Humankind / Y.Narari. – London: Harvill Seeker, 2014. – 444 p.
- Король Д.О. Г'обеклі-Тепе і Норте-Чіко – структурний монументалізм та протоцивілізаційні прояви докерамічних суспільств / Д.О.Король // Магістеріум. Культурологія. – 2015. – Вип.59. – С.66-77 – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Magisterium_kul_2015_59_16
- Корсак К.В. Вступ у нооісторію і нова Українська національна ідея - XXI // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Збірник наукових праць / «Видавництво ЗДІА», 2017. – Вип. 68. – С. 68-77 – URL: <http://vestnikzqia.com.ua/article/download/94386/90152>
- Указ Президента України №357/2016 «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації» – URL <http://www.president.gov.ua/documents/3572016-20423>

Стаття надійшла до редакції 13.04.2018 р.

Стаття прийнята до друку 17.04.2018 р.

Благинина Светлана

кандидат педагогических наук, доцент
заместитель декана факультета иностранных языков
Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя
г.Нежин, Украина

АНАЛИЗ ВЗЛЕТОВ И ПАДЕНИЙ ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ ГЕРМАНИИ В ОПТИКЕ ВЫБОРА ПАРАДИГМ ДЛЯ РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье выполнен анализ изучения причин и последствий возникновения и развития на немецких землях Реформации, которую мы считаем одной из основных причин ускорения движения всей

Западной Европы до позиции мирового лидера, ранее принадлежавшего Китаю. Цель исследования – проанализировать на основе новейшей научной информации особенности формирования немецкоязычной части индоевропейского мира и выявить те решающие факторы влияния, которые обусловили движение немцев к Реформации и последующих общеизвестных успехов. Методы исследования: исторический. Обращено внимание на то, что в долетописные времена в роли локомотивов цивилизационного прогресса в западной части Евразии выступали потомки изобретателей земледелия, среди которых особенно большой вклад (одомашнивание коня, изобретение колеса и эффективной металлургии меди) принадлежит предкам украинцев, освоившие земли Триполья и Большого Триполья от Карпат до Западной Сибири. Автор исследует влияние на эволюцию мировоззренческих, религиозных и других парадигм на немецких землях после распада Священной Римской империи, которые определили развитие нации на сотни лет вперед. Подчеркиваются религиозные истоки тех уникальных черт культуры и образования, которые на протяжении 19 столетия вывели Германию на позицию научного и технологического мирового лидера. Исследована конкуренция нескольких важных парадигм в образовании современной Германии, сделаны выводы из немецкого опыта, которые могут стать полезными для Украины.

Ключевые слова: история образования, высшее образование, Германия, Реформация, протестантизм, этика труда, качество образования.

Blaginina Svitlana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Deputy Dean of the Faculty of Foreign Languages
Nizhyn State University named after Mykola Gogol
Nizhyn, Ukraine

ANALYSIS OF THE UPS AND DOWNS OF EDUCATION AND SCIENCE OF GERMANY IN THE OPTICS OF THE PARADIGM SELECTED FOR DEVELOPMENT

Abstract. The actuality of the research topic is that for the successful development of Ukraine it is necessary to take into account the globalization together with the information revolution has created new conditions for all types of life. The author continues to analyze the study of the causes and consequences of the emergence and development of the German lands of the religious Reformation, which is considered to be one of the main factors accelerating the movement of the whole of Western Europe to the position of the world leader, which previously belonged to China. The purpose of the study is to analyze, on the basis of the latest scientific information, the peculiarities of the formation of the German-speaking part of the Indo-European world and to identify those decisive factors of influence that predetermined the movement of the Germans to the Reformation and the subsequent well-known successes. Objectives of the study is to find the main reasons for the indisputable scientific, educational, cultural and economic success of the German people in the nineteenth century, to prove the deep affinity between the German and Ukrainian peoples as parts of the great Indo-European family. Among the methods of research the main is historical, but modified taking into account the latest data, which with the help of precise sciences have already accumulated archaeologists. New facts are useful for methods of synergetics, philosophy, sociological and psycho-pedagogical sciences. In article attention was drawn to the fact that the descendants of the inventors of agriculture, such as the domestication of the horse, the invention of the wheel and the efficient metallurgy of copper, belonged to the ancestors of Ukrainians from the territories of Trypillya and the Greater Trypillya. The author emphasizes the evolution of ideological, religious and other paradigms in the territory of Germany after the collapse of the Holy Roman Empire, which determined the development of the nation for the next hundred years. The religious and philosophical paradigmatic origins of those unique features of culture and education that during the nineteenth century were emphasized. brought Germany to the position of the scientific and technological leader of the world. The competition of several important paradigms in the education of modern Germany has been investigated and conclusions from the German experience for Ukraine are presented.

Key words: history of education, higher education, Germany, Reformation, Protestantism, ethics of work, quality of education